

[Camre.] skolen der naturligvis også skal være en klar forbindelse. Det betyder for det første en administrativ integration af de forskellige eksisterende specielle læreanstalter og uddannelsesinstitutioner, hvad enten de så kaldes for højere uddannelsesinstitutioner eller mellemuddannelsesinstitutioner. For det andet betyder det en omlægning af strukturen imellem de forskellige faggrupper og også inden for de enkelte faggrupper. Og for det tredje må jeg nævne uddannelsernes indhold og uddannelsernes sigte. Det må ændres, således at universiteterne, eller uddannelsescentrene, skulle jeg sige, kan udvikle fri og selvstændige, kritiske mennesker, som kan løse problemer i fællesskab med andre, som engagerer sig aktivt i samfundets omformning, og som er frigjort for sådanne traditionelle vurderinger, som er uforenelige med et moderne demokratisk samfund.

På denne baggrund er socialdemokratiet betænkelig ved, at der i hele det foreliggende lovforslag kun opereres med tal for studerende til de gængse universitetsstudier. Uanset at dette lovforslag i sin titel taler om universitetscentre, er der foreløbig kun for Ålborgs vedkommende en antydning af andet end de gamle universitetsuddannelser. Det finder vi er utilfredsstillende; der er så at sige et misforhold imellem lovforslagets titel og dets indhold.

Og så kommer jeg til det hovedpunkt, om hvilket der har været størst uenighed mellem socialdemokratiet og regeringspartierne, og jeg kan vist føje SE til regeringspartierne i denne sag. Det er spørgsmålet om den vægt, der skal lægges på udbygningen af uddannelsescentrene i områderne øst henholdsvis vest for Store-Bælt.

Baggrunden for den planlægning, som undervisningsministeren har lagt til grund for sit forslag er, at studietilbøjeligheden er forskellig i Øst og i Vestdanmark. Hvis vi ser på områderne øst for Store-Bælt som en enhed og på områderne vest for Store-Bælt som en anden enhed, vil vi se, at studietilbøjeligheden, det vil altså sige det antal studerende af en årgang, som søger universitetsstudier, er 64 pct. øst for Store-Bælt, men kun 55 pct. vest for Store-Bælt. Der er en vis udvikling i gang i retning af en udlig-

ning, og undervisningsministeren regner med, at man omkring 1980 skal være nået frem til en fordeling, hvor studietilbøjeligheden er lige stor i de to dele af landet, men i tiden indtil da er der ikke planlagt en udbygning, som direkte sigter på at ændre disse studietilbøjeligheder. Hvis man bruger de eksisterende forhold som basis at udbygge efter, kommer man til de planer, som undervisningsministeren har lagt frem. Men hvis man tager udgangspunkt i en målsætning om at skabe lighed, kommer man til de planer, som socialdemokratiet har lagt frem.

Fordelingen af de studerende på disse to dele af landet var i 1965 sådan, at 54 pct. af de studerende kom fra områderne øst for Store-Bælt og kun 46 pct. fra områderne vest for, men der er en udvikling i gang på dette område, således at de to områder vægtmæssigt så at sige bytter plads. I 1978 regner man med, at 45 pct. af studenterne vil komme fra området øst for Store-Bælt og 55 pct. fra områderne vest for Store-Bælt.

Men dertil kommer altså studietilbøjeligheden, altså overgangsfrekvensen, som man også kalder det: hvor mange af en årgang vil søge en universitetsuddannelse? Der er det ganske givet, at et af de forhold, som er afgørende for, om unge søger til universitetet, er afstanden fra forældre og bopæl til uddannelsesstedet, og dér er problemet altså i øjeblikket i Danmarks vestligste egne — og det gælder for så vidt hele Jyllandsområdet — at tilbøjeligheden til at søge en uddannelse er mindre, simpelt hen fordi det er så meget vanskeligere. Der er fremlagt for udvalget undersøgelser, som ganske klart viser, at denne afstand i ganske særlig grad rammer mennesker, som kommer fra økonomisk dårligt stillet miljø. Vi har fra Danske Studerendes Fællesråd fået forelagt tal fra Sverige, hvoraf det ganske klart fremgår, at de nyere svenske universiteter har en helt anden social rekruttering end de gamle universiteter. Jo længere man kommer væk fra Stockholm, jo større mulighed ser man, at der er blevet skabt for unge fra de lavere sociale grupper for at få en højere uddannelse. Selv om de svenske tal ikke umiddelbart kan overføres på danske forhold, fordi afstandene her trods alt er mindre, er der slet ikke nogen tvivl om, at det mønster, vi i dag oplever i Danmark med en vældig for-